

สุนทรียภาพแห่งชีวิต:งานช่างโบราณ*

ศาสตราจารย์ ดร. สันติ เล็กสุขุม**

สุนทรียภาพ คือความรู้สึกถึงคุณค่าของสิ่งทั้งาม และความ เป็นระเบียบของเสียงและถ้อยคำที่ไพเราะ (พจนานุกรม ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525: 827) แต่คุณค่าของสิ่งทั้งามนั้นไม่คงที่ ขึ้นอยู่กับกาลเทศะ ยิ่งที่ชนะจากมากกลุ่มมากฝ่าย หรือมุมมองจาก ต่างยุคต่างสมัยด้วยแล้ว การรับรู้ย่อมแปลกแตกต่างกัน ไม่มากก็น้อย และสมควรตระหนักว่า สุนทรียภาพของชีวิตใด ของสิ่งใดๆ ต่างเป็น สัตว์ส่วนเฉพาะตัวของผู้นั้นสิ่งนั้น แม้ว่ามีส่วนโยงใยอยู่กับชีวิตอื่น หรือ สิ่งอื่นด้วยเสมอก็ตาม

ในส่วนคุณค่าของงานช่างโบราณ มีทั้งมุมมองที่สภาพชำรุด อันอาจมองหาความ งามจากสภาพชำรุดนั้น หรืออาจมองถึงความเป็นอนิจจังอนัตตา หรือบางมุมมองที่ให้ความ สนใจด้านวิธีการสงวนรักษาในเชิงอนุรักษ์ หรือในเชิงบูรณะ ปฏิสังขรณ์ บ้างก็อาจคำนึงถึง ประเด็นงานช่างโบราณ ที่ได้รับการออกแบบสร้างสรรค์รูปลักษณะอันเหมาะสม หรือไม่เหมาะสม ในการใช้งานมากนักน้อยเพียงใด บรรยากาศแวดล้อมก็นับว่าสำคัญ ร่วมเป็นส่วนผสมผสาน กับการรับรู้คุณค่าอย่างรูปธรรม หรือนามธรรมก็ตาม .

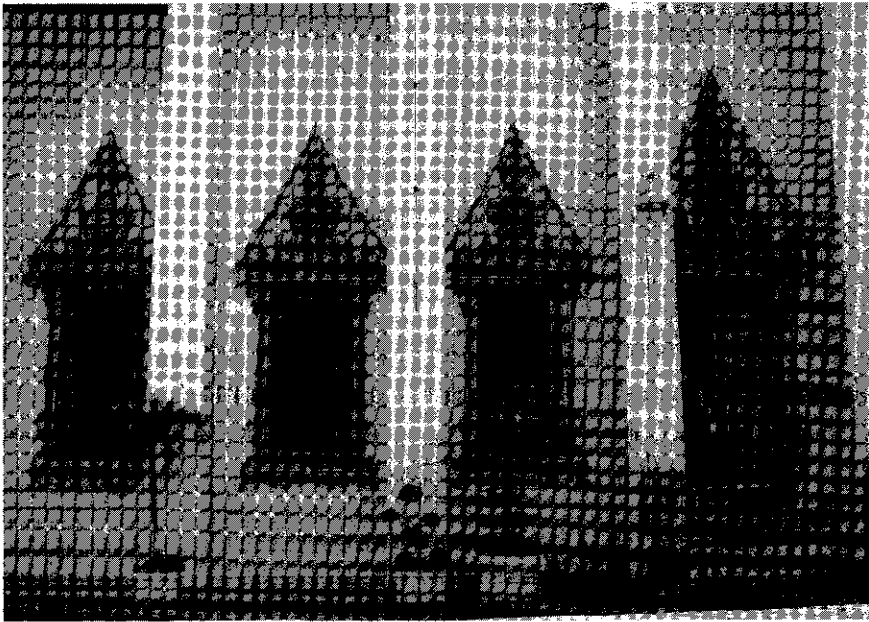
---

* (ปรับปรุงจากบางส่วนของเอกสารประกอบการอภิปรายทางวิชาการ เนื่องในโอกาสที่ ราชบัณฑิตยสถานสถาปนาครบ 70 ปี เรื่อง สุนทรียภาพแห่งชีวิต:คุณค่าทางวิจิตรศิลป์ วันศุกร์ที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2547 ณ ห้องกษัตริย์ศึก 1 โรงแรมเดอะทวิน ทาวเวอร์ กรุงเทพฯ)

**อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

บ้างก็อาจมองว่า งานช่างเหล่านั้นผ่านอดีตอันยาวนาน มีคุณค่าในฐานะเป็นหลัก
ฐานของประวัติศาสตร์ หรืออาจจินตนาการถึงความเกี่ยวข้องจากต่างวัฒนธรรม เพราะได้
สังเกตเค้าความคิดบางประการในงานช่าง ที่สอดคล้องกับที่มีอยู่ในงานช่างของแหล่งอื่น
ชนชาติอื่น นอกเหนือจากด้านความคิด คติความเชื่อ ด้านรูปแบบลักษณะ และวัสดุ และ
ศักยภาพของช่าง อันล้วนมีประเด็นให้สังเกต ให้ศึกษาได้

ในบรรดาการประจักษ์ถึงคุณค่าของสุนทรียภาพในประเด็นต่าง ๆ ที่ยกตัวอย่างมา
ข้างต้น ยังมีอยู่อีกอย่างหนึ่งที่ควรกล่าวถึงในที่นี้ คือ คุณค่าอันเกิดจากการรับรู้ เรียนรู้อดีต
ด้วยการคิดวิเคราะห์แยกแยะ และตรวจสอบความรู้ที่มีอยู่ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อจะคิดอย่าง
เข้าใจ จะได้รู้เท่าทัน และดำรงอยู่อย่างเหมาะสมในปัจจุบัน ด้วยความพร้อมที่จะพัฒนาไป
สู่อนาคตอย่างมั่นคง

กรอบประดับประตู หน้าต่าง วิหารพระนอน วัดพระเชตุพนฯ กรุงเทพฯ